

января 1999 года. – Режим доступу: <http://www.polska.ru/polska/polityka/index.shtml>. 20. Oszczędzanie na zdrowiu, – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, luty 2000. – № 27. – 4 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2000/K_027_00.PDF. 21. Opinie o dostępie do usług medycznych. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, kwiecień 1998. – № 50. – 12 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/1998/K_050_98.PDF. 22. Як у Польщі з охороною здоров'я?. – Режим доступу: www.polskieradio.pl/zagranica/news/artukul54866.html. 23. Informowanie pacjentów o stanie zdrowia i przebiegu leczenia. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, czerwiec 2001. – № 75. – 9 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2001/K_075_01.PDF. 24. Opinie o stosunku do pacjentów w placówkach opieki zdrowotnej. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, czerwiec 2001. – № 82. – 9 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2001/K_082_01.PDF. 25. Leczenie się po wprowadzeniu reformy – opinie o jakości świadczeń. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, luty 2000. – № 22. – 8 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2000/K_022_00.PDF. 26. Ochrona zdrowia – powinność państwa czy obywatela?. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, luty 2000. – № 36. – 6 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2000/K_036_00.PDF. 27. Opinie o opiece zdrowotnej po dwóch latach reformy. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, luty 2001. – № 16. – 14 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2001/K_016_01.PDF. 28. Ocena funkcjonowania reformy opieki zdrowotnej. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, czerwiec 2000. – № 97. – 8 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2000/K_097_00.PDF. 29. Opinie o opiece zdrowotnej po wprowadzeniu reformy. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, lipiec 1999. – № 116. – 17 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/1999/K_116_99.PDF. 30. Girouard N., Imai Y. The Health Care System in Poland / N. Girouard, Y. Imai. – France : OECD Education Working Papers. – 2000. – № 257. – 27 s. 31. Opinie o reformie służbie zdrowia w pierwszych dniach jej funkcjonowania. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, styczeń 1999. – № 10. – 13 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/1999/K_010_99.PDF. 32. Stosunek do reformy służbie zdrowia. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, luty 1999. – № 29. – 12 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/1999/K_029_99.PDF. 33. Po strajku generalnym – opinie o protestach w służbie zdrowia. – Warszawa : Centrum Badania Opinii Społecznej, marzec 1999. – № 38. – 6 s. – Режим доступу: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/1999/K_038_99.PDF

Олег Билянський

РЕФОРМА СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ ПОЛЬША (1997–1999 ГГ.)

В статье проанализированы особенности и основные тенденции подготовки и внедрения основных изменений в польской системе здравоохранения в конце XX века.

Ключевые слова: Польша, здоровье, реформа, страхование здоровья, служба. Здравоохранения.

Oleg Bilyanskyy

REFORM OF SYSTEM OF HEALTH PROTECTION IN REPUBLIC POLAND (1997–1999)

The article analyzes the features and main trends preparation and implementation of basic changes in the Polish system of health protection in the late twentieth century.

Key words: Poland, health, reform health insurance, service of health protection.

УДК 94(4–191.2–67/.477)

Наталія Чорна

КРАЇНИ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ ТА УКРАЇНА: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА

У статті проаналізовано взаємини країн Вишеградської групи з Україною, з'ясовано найближчі перспективи співробітництва сторін у контексті сучасних геополітичних викликів

Ключові слова: Вишеградська група, Україна, ЄС, інтеграція, співробітництво.

Актуальність проблеми співробітництва України з країнами Вишеграду обумовлюється, з одного боку, спільним історичним минулим, географічною близькістю та активною взаємодією у політичній, економічній, соціальній та культурній сферах, з іншого, тотожністю зовнішньополітичного вибору, що полягає у спрямованості на вступ у європейські та євроатлантичні структури. У цьому сенсі аналіз досвіду країн Вишеградської групи у процесі їх наближення до ЄС та НАТО є важливим елементом на шляху підготовки України до можливого

членства у них. Для офіційного Києва партнерство з країнами четвірки є природним напрямом розбудови інтеграційної політики.

Різні аспекти проблеми взаємодії країн-членів Вишеграду з Україною неодноразово ставали предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Серед українських науковців, поміж інших, на увагу заслуговують публікації О. Андрійчука [2], Г. Зеленько [3], О. Каплинського [4], Є. Кіш [5], А. Кудряченка [6]. Вагомий внесок у розробку проблеми співробітництва у форматі "В-4 + Україна" зробили польські дослідники П. Букальська [7], Б. Горальчук [8], П. Ліщинський [9], М. Рудні [10], М. Щепанік [9]. Проблема взаємин сторін крізь призму трансформації регіонального співробітництва, спричиненого інтеграцією країн об'єднання до НАТО та ЄС, знайшла своє відображення у колективній монографії російських науковців "Вишеградська Європа: звідки і куди? Два десятиріччя по шляху реформ в Угорщині, Польщі, Словаччині та Чехії" [11]. Разом з тим, на сьогодні відсутні монографічні праці чи наукові дослідження, які б містили комплексний аналіз проблеми налагодження та здійснення взаємин у форматі "Вишеградська група – Україна", особливо того його періоду, який розпочався зі вступом Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини до ЄС в 2004 р.

З огляду на зазначене, метою даного дослідження є аналіз співробітництва країн Вишеградської групи з Україною за умов розширених на схід кордонів НАТО та ЄС, з'ясування його найближчих перспектив.

Метою продиктовані завдання публікації: визначити місце України у політиці країн Вишеградської четвірки; проаналізувати основні напрямки співробітництва країн Вишеграду з Україною на сучасного етапі, означити його найближчі перспективи; з'ясувати роль Вишеградської групи у реалізації європейських та євроатлантичних інтеграційних прагнень України.

Об'єктом дослідження є міжнародні відносини та діяльність Вишеградської групи у контексті геополітичних змін в Європі внаслідок розширення на схід кордонів НАТО та ЄС.

Предмет дослідження становить сучасний етап співробітництва країн Вишеградської четвірки з Україною, а також значення взаємин сторін для прискорення процесу інтеграції України до НАТО та ЄС.

Ідея створення міждержавного форуму в Центральній-Східній Європі в черговий раз з'явилася в політико-інтелектуальних колах країн регіону в 1989 р., час, коли ініційована М. Горбачовим політика перебудови сприяла демократичним трансформаціям у країнах "соціалістичного табору", а доля контрольованих Кремлем Організації Варшавського договору (ОВД) та Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ) більшою мірою вже була визначена. Прагнучи вийти зі сфери впливу СРСР та здійснити "повернення у Європу", що однозначно асоціювалося зі вступом до НАТО та ЄС, Польща, Угорщина та Чехословаччина вирішили поєднати зусилля та спільно домогтися досягнення стратегічної мети.

Початком відліку історії Вишеградської групи вважається 15 лютого 1991 р. Того дня в угорському містечку Вишеград відбулася зустріч президентів Польщі і Чехословаччини Л. Валенсі і В. Гавела та прем'єр-міністра Угорщини Й. Анталла, у ході якої підписано рамковий документ – Декларацію про співробітництво [1]. Попри декларовану скерованість сторін на інтенсифікацію політичних, економічних, оборонних та культурних зв'язків, а також взаємну координацію дій у взаєминах з європейськими інституціями та міжнародними організаціями, основною метою форуму було подолання негативних наслідків комуністичного минулого та активізація відносин з НАТО і ЄС з наступним досягненням членства у них.

Зі вступом до євроатлантичних та європейських структур у країнах Вишеградської групи з'явилися нові пріоритети: спільно лобювати свої інтереси у НАТО та ЄС, а також допомагати у розвитку інтеграційних ініціатив у країнах, що є кандидатами на вступ до них та тих, що позбавлені чітко визначених перспектив членства, проте мають підстави для здійснення активного співробітництва [2, с. 92–93]. Одним із напрямків посиленої активності країн Вишеграду став регіон Східної Європи, чільне місце у якому посіла Україна.

Упродовж періоду існування Вишеградської групи Україна демонструвала постійну зацікавленість у її функціонуванні. У схваленій 2 липня 1993 р. Верховною Радою України постанові "Про основні напрямки зовнішньої політики України" одним із пріоритетів було визначено нарощування співпраці з країнами Вишеграду [12]. Неодноразовими були наміри набуття членства в організації. Проте затяжна політична та економічна криза, відставання у показниках соціального благополуччя, а також відверто ворожа позиція Росії щодо розширення формату Вишеграду за рахунок приєднання до нього України не дозволили реалізувати ці наміри. Після вступу країн четвірки до ЄС така перспектива стала для України ще більш ілюзорною.

Разом з тим, неможливість України приєднатися до Вишеградської групи не означає неможливість поглиблювати співробітництво з її членами. Упродовж періоду існування Вишеграду країни-члени створили для цього достатні передумови. По-перше, між Україною та країнами четвірки

нагромадженою є солідна нормативно-правова база, що регулює різні аспекти дво- та багатосторонньої взаємодії між ними. По-друге, сторони активно співпрацюють у форматі двох єврорегіонів: у функціонуванні єврорегіону "Карпати" беруть участь Польща, Угорщина, Словаччина, Румунія та Україна, до участі у єврорегіоні "Буг" залученими є Польща, Білорусь та Україна. По-третє, між Україною та країнами Вишеградської четвірки активно здійснюється торгівельне співробітництво, позначене постійно зростаючим товарообігом. По-четверте, зі вступом до ЄС країни Вишеграду автоматично перетворилися на його прикордоння. Прагнучи дистанціюватися від Російської Федерації, "вишеградці" все більше оцінюють Україну як "буферну територію", яку потрібно вивести зі сфери російських інтересів та поширити на неї європейські цінності.

Окрім того, довгострокові перспективи співробітництва України та країн Вишеградської групи визначаються не лише потребами та вподобаннями кожної з них. Значний вплив на взаємини у форматі "В-4 + Україна" здійснюють впливові гравці європейської політики – США, власне, ЄС, та Російська Федерація. Бачення окреслених взаємин у кожного з них є різним. Сполучені Штати Америки традиційно демонструють підвищену зацікавленість у Центрально-Східній Європі. З часів "холодної війни" офіційний Вашингтон прагнув поширити принципи західної демократії далі на схід, зменшуючи у такий спосіб геополітичну вагу СРСР. З його розпадом у поле зору американської адміністрації потрапила Україна, яка будь-якою ціною має бути виведена з російської сфери впливу. Активна співпраця у рамках "В-4 + Україна" не є гарантією, проте розглядається імовірною передумовою набуття Україною членства у НАТО, контрольованій США, та ЄС, який не меншою мірою зацікавлений у черговому розширенні на схід.

Разом з тим, діаметрально протилежний погляд на поглиблення взаємин у форматі "В-4 + Україна" демонструє Росія, що традиційно розглядає Центрально-Східну Європу сферою свого впливу. Ціною величезних зусиль та поступок, керівництву НАТО та ЄС у свій час вдалося отримати формальну згоду Кремля на розширення кордонів структур на країни Центрально-Східної Європи. Проте питання входження України до євроатлантичних та європейських інституцій для офіційної Москви є значно принциповішим. Як зазначав З. Бжезинський, "без України Росія перестає бути євразійською імперією" [13, с. 61]. Контроль над Україною є одним із найпринциповіших доказів геополітичної ваги Росії та підставою претендувати на роль одного з глобальних лідерів.

Початком формальної політичної взаємодії Вишеградської четвірки з Україною вважається 3 грудня 1999 р. Під час зустрічі у Герлахові у Високих Татрах президенти Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини офіційно заявили про своє бажання підтримувати проєвропейські сили в Україні [6, с. 39–40].

За ініціативи польського президента А. Кваснєвського питання поглиблення співпраці країн Вишеграду з Україною було поставлено на порядок денний у 2003 р. Мотивуючи інтенсифікацію стосунків з Україною інтересами безпеки Центрально-Східної Європи, президент запропонував ЄС проєкт політики східного виміру, що передбачав підписання Угод про асоціацію з Україною, Молдовою та Білоруссю за умови їх демократизації, а також забезпечення у довгостроковій перспективі вступу України до ЄС [14, с. 41].

12 травня 2004 р. прем'єр-міністри країн Вишеграду підписали Кромєрізьку декларацію – документ, що визначив на довготривалу перспективу нові напрямки, принципи та завдання співпраці країн об'єднання за умов їх повноправного членства у ЄС [15]. Окрім іншого, документ передбачав активізацію співпраці не з членами форуму у так званому форматі "В4+", основною ідеєю якої визначалася передача інтеграційного досвіду та підтримка сусідів, які бажають інтеграції. Серед держав, запрошених до партнерства у рамках Вишеградської групи, одне з основних місць посіла Україна.

Про важливість східного виміру політики країн Вишеграду свідчать неодноразові запрошення на саміти представників вищого державного керівництва України, що мають місце, починаючи з 2004 р. Так, на саміті країн-членів Вишеграду в Будапешті у липні 2005 р. учасники зустрічі одноголосно заявили про готовність сприяти нашій державі у реалізації нею плану дій ЄС-Україна та підтримувати її наміри поглиблювати взаємини з Євросоюзом [5, с. 23].

З 2005 р. між Україною та Вишеградською групою почало активно розвиватися співробітництво у політичній сфері. 10 червня 2005 р. у польському містечку Казіміерж відбулася зустріч прем'єр-міністрів країн Вишеградської четвірки, до участі у якій запрошено главу українського уряду Ю. Тимошенко. У ході обговорень вишеградські лідери взяли на себе зобов'язання допомагати українським колегам з виконанням плану дій ЄС-Україна, передусім у сферах інституційного розвитку, регіонального співробітництва та проведення реформ [14, с. 41].

На наступних зустрічах керівництва країн-членів Вишеграду питання підтримки інтеграції України в ЄС та НАТО продовжували залишатися предметом підвищеної зацікавленості. Разом з

тим, з часом стало очевидним, що політична взаємодія сторін більшою мірою зводилася до рівня декларативних заяв щодо підтримки європейських та євроатлантичних прагнень нашої держави та надання їй теоретичної і частково практичної підтримки в отриманні інтеграційного досвіду від країн цього об'єднання.

Чи не найбільш активно у форматі "В-4 + Україна" здійснюється взаємодія у військовій сфері. Вишеград намагається допомогти офіційному Києву здійснити перехід армії на стандарти НАТО, а також гарантує сприяння у проведенні інформаційної кампанії на підтримку альянсу. Починаючи з 2006 р. проводяться спільні навчання військових України та країн об'єднання ("Швидкий тризуб", "Козацький степ", "Світла лавина"). Постійними стали військово-політичні контакти між керівниками оборонних відомств. Регулярно здійснюються консультації та зустрічі з проблем НАТО на рівні керівників безпекових департаментів та відомств країн. З 2007 р. представники України регулярно беруть участь у нарадах керівників генеральних штабів, у ході яких здійснюється обговорення проблеми військового співробітництва у рамках "В-4 + Україна" [4, с. 50].

2 квітня 2009 р. послы країн Вишеградської групи в Україні провели у Києві спільну прес-конференцію "Країни Вишеградської четвірки – у НАТО. А Україна?..", у ході якої заявили про свою готовність надавати українському керівництву допомогу на шляху просування до альянсу. Зокрема, тодішній посол Словаччини в Україні У. Руснак запевнив, що його країна: "...зацікавлена у тому, щоб Україна також стала членом Альянсу, щоб наш найбільший сусід був стабільним і успішним. Щоб тут зростав рівень добробуту громадян. А як молодий член НАТО, який краще розуміє українські проблеми, Словаччина може передати свій досвід у просуванні до європейських і євроатлантичних структур, щоб вберегти Україну від прикрих помилок" [16]. Проте, як зазначалося на зустрічі, останнє слово, природно, має сказати сама Україна.

Будучи основними транзитерами та споживачами російського газу, Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина та Україна мають спільні інтереси в енергетичній сфері. На сьогодні достатньо актуальною є перспектива перетворення Вишеградської четвірки на енергетичний союз, який, з огляду на геополітичне положення країн-учасниць, має всі підстави для здійснення координації транзитної політики безпеки України. З метою забезпечення диверсифікації постачання енергоджерел до України та країн четвірки важливу роль має відіграти розвиток Євразійського нафтотранспортного коридору, а саме добудова нафтопроводу "Баку-Супса-Одеса-Броди-Полоцьк-Гданськ" та транспортування каспійської нафти до країн Центрально-Східної Європи.

Соціокультурні взаємини України з країнами Вишеградської групи здійснюються за посередництвом створеного у червні 2000 р. Вишеградського Фонду. За рахунок членських внесків країн четвірки, фондом фінансуються різноманітні проекти у галузі культури, освіти та спорту. З 2004 р. зі вступом країн Вишеграду до Євросоюзу, фонд вдався до активної реалізації ще одного проекту – українські молоді фахівці, випускники вузів отримали можливість за запрошенням країн Вишеграду продовжувати навчання у вузах Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини. Згідно зі статистичними даними на 2010 р. на навчання виїхало більше 200 осіб [6, с. 46].

Важливою формою співробітництва між країнами Вишеградської групи та Україною стали розроблені європейською комісією у 2007 р. програми сусідства. Із 12 діючих програм Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина та Україна задіяними є у трьох: "Польща-Білорусь-Україна", "Угорщина-Словаччина-Україна" та транснаціональна – CADSES, що поширюється на зону Центральної Адріатики – Дунаю Південно-Східної Європи. Програми передбачають надання ЄС фінансової та технічної підтримки процесам транскордонної, транснаціональної та міжрегіональної співпраці між країнами-членами ЄС та країнами, що стали його безпосередніми сусідами внаслідок чергового розширення. Проте, як свідчить досвід, реалізація названих програм в Україні відбувається повільно та позбавлена відчутних результатів.

Черговою спробою здійснення взаємовигідного співробітництва з країнами-сусідами стала представлена на Празькому саміті у травні 2009 р. ініціатива східного партнерства, що стосується поглиблення інтеграції між ЄС та шістьма країнами-нечленами спільноти, у тому числі Україною. Колишній міністр закордонних справ Республіки Польща А. Ротфельд зазначав: "У тій групі держав, до яких адресоване східне партнерство, найголовніша Україна" [17]. Відповідно до змісту східного партнерства, взаємодія сторін має здійснюватися у чотирьох напрямках: демократія, належне врядування та стабільність, включаючи юстицію свободу та безпеку, економічна інтеграція та наближення до політик ЄС, енергобезпека, економічний та соціальний розвиток. Програма, в основі якої перебуває ідея польського міністра закордонних справ Р. Сікорського, по суті, стала відображенням колишніх зусиль Польщі та Чехії зі зміцнення європейської політики добросусідства. З огляду на це, розвиток програми східного партнерства та поглиблення взаємин країн четвірки з Україною посіли вагоме місце під час польського та чеського головування у Вишеградському об'єднанні (липень 2008 р. – червень 2009 р. та липень 2009 р. – червень 2010 р. відповідно).

Президентські вибори в Україні, парламентські вибори у Чехії, Словаччині та Угорщині, а також дострокові вибори президента у Польщі, що відбулися упродовж 2010 р., ознаменували початок нового етапу у взаєминах країн Вишеградської четвірки та України. Його ключовою ознакою стало взаємне "оходження" взаємин, спричинене, передусім, приходом до влади в Україні нового керівництва, яке продемонструвало кардинальні зміни у зовнішній політиці. Прагнення офіційного Києва до євроатлантичної інтеграції почали поступово підминятися поглибленням партнерства та співробітництва з Російською Федерацією. Для України відносини з країнами Вишеградської групи частково відійшли на другий план.

Зростання зовнішньополітичної активності Росії та посилення її зацікавленості у європейській політиці, а також активізація російсько-німецького співробітництва, що історично приховує у собі потенційну небезпеку для регіону Центрально-Східної Європи, спричинили початок здійснення країнами Вишеграду односторонніх заходів у сфері безпеки та оборони. У грудні 2007 р. зроблено першу офіційну заяву про намір створити бойову групу з військових підрозділів Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини. Проте цей процес затягнувся.

На порядок денний необхідність створення бойової групи у черговий раз поставлена після оголошеної у листопаді 2010 р. нової стратегічної концепції НАТО, що передбачає розширення діяльності альянсу за межі європейського континенту, фактично ціною ослаблення внутрішньої оборонної спроможності [18]. Оголошена НАТО неспроможність гарантувати достатній рівень безпеки для Центрально-Східної Європи, а також простійні конфлікти всередині самого альянсу та відсутність політичної єдності серед його членів стали поштовхом до активізації Вишеградської групи. 12 травня 2011 р. на зустрічі міністрів оборони країн-членів Вишеграду у словацькому місті Левоча прийнято рішення про початок процесу створення бойової групи, завершення якої планується у 2016 р. Передбачається, що збройні формування, очолити які має Польща, будуть підпорядковуватися військовим структурам ЄС і не будуть підзвітними НАТО [19].

Успішна реалізація проекту розглядається його ініціаторами як запорука відвернення "російської загрози" та гарантія посилення захищеності й безпеки регіону. До формування бойової групи запрошено Україну. Оцінюючи її перспективи, український політолог, директор Інституту зовнішньої політики Г. Перепелиця нещодавно зазначив, що "... створення таких підрозділів символізує воєнну довіру і є ознакою поглибленого військового співробітництва. Водночас, для України участь у Вишеградській бойовій групі – одна з можливостей ознайомитися з сучасними озброєннями та технікою, які використовують в альянсі" [20]. Пропозиція Україні приєднатися до бойової групи високо оцінена представниками оборонного сектору нашої держави, проте до цих пір не отримала однозначної оцінки від офіційного Києва.

Таким чином, аналіз досліджуваної проблеми дозволяє зробити наступні висновки: регіон Центрально-Східної Європи, чільне місце у якому відводиться Україні, став об'єктом підвищеної зацікавленості країн Вишеградської четвірки з моменту їх вступу до НАТО та ЄС, співробітництво з Україною здійснюється у політичній, військовій, економічній та соціокультурній сферах і має всі підстави для подальшої реалізації, намагаючись забезпечити наступне розширення кордонів НАТО та ЄС далі на схід, країни Вишеграду докладають відповідних зусиль для активізації євроатлантичних та європейських інтеграційних прагнень України, досвід інтеграції до НАТО та ЄС країн Вишеградської четвірки як найближчих сусідів та давніх партнерів України є особливо цінним для нашої держави, а тому може бути використаний нею на шляху досягнення означених зовнішньополітичних цілей.

Список використаних джерел

1. Deklaracja o współpracy Rzeczypospolitej Polskiej, Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej i Republiki Węgierskiej w dążeniu do integracji europejskiej. 15.02.1991. // Режим доступу: www.visegradgroup.org/documents/deklar.gif, z dnia 1.12.2005.
2. Андрійчук О. Досвід вступу країн Вишеградської групи до Європейської унії у контексті акцесійних приготувань України / Олесь Андрійчук // Юридичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 92–95.
3. Зеленько Г. Вишеградська четвірка матиме на Заході те, що заробить на Сході / Галина Зеленько // Політика і час. – 2005. – № 2. – С. 38–46.
4. Каплинський О. Роль Вишеградської четвірки в контексті національної безпеки України / Олександр Каплинський // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 2. – С. 47–54.
5. Кіш Є. Феномен Вишеграду / Єва Кіш // Політика і час. – 2006. – № 4. – С. 16–25.
6. Кудряченко А. Україна і Вишеградська четвірка: стан та перспективи співпраці / Андрій Кудряченко // Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин [упоряд.: В. Пулішова, Т. Стражай]. – Братислава, 2010. – С. 37–53.
7. Bukalska P. Nowa Grupa Wyszegradzka w nowej Unii Europejskiej – szanse i możliwości rozwoju / Patrycja Bukalska. – W.: Osrodek Studiów Wschodnich, 2003. – 28 s.
8. Góralczyk B. Współpraca Wyszegradzka. Geneza, doświadczenia, perspektywy / Bogdan Góralczyk. – W.: Polska Fundacja Spraw Międzynarodowych 1999. – 213 s.
9. Leszczynski P. Grupa Wyszegradzka. Współpraca polityczna i gospodarcza / Przemyslaw Leszczynski, Marian Szczepaniak. – Torun Wydawnictwo Adam Marszałek, 1995. – 171 s.
10. Rudny M. Współpraca polityczna Grupy

Wyszegradzkiej – koniec misji czy nowe perspektywy / Magdalena Rudny. – Kraków: Wyższa Szkoła Europejska, 2008. – 30 s. 11. Вишеградская Европа: откуда и куда? Два десятилетия по пути реформ в Венгрии, Польше, Словакии и Чехии / под ред. Л. Н. Шишлиной. – М.: Весь Мир, 2010. – 568 с. 12. Постанова Верховної Ради України "Про основні напрямки зовнішньої політики України", 02.07.1993 р. // Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main/cgi?nreg=3360-12. 13. Бжезинский З. Великая шахматная доска (Господство Америки и его геостратегические императивы) / Збигнев Бжезинский [пер. О.Ю. Уральской]. – М.: Междунар. отношения, 1998. – 256 с. 14. Марущак Ю. Вишеградська група: можливості та перспективи співпраці з Україною / Юрій Марущак // International Review. Відносини Україна – ЄС: в умовах сучасних викликів. – 2010. – №2 (10). – С. 40–49. 15. Declaration of Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on cooperation of the Visegrad Group countries after their accession to the European Union. 12.05.2004 // Режим доступу: www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations/visegrad-declaration-110412-1. 16. Прес-конференція у Києві 2 квітня 2009 р. Країни Вишеградської четвірки – у НАТО. А Україна?.. // Режим доступу: www.dif.org.ua/ua/events/bfgb. 17. Підсумки програми Східного партнерства // www.auslandsdienst.pl/3/133/Artykul. 18. Стратегічна концепція 2010 р. // Режим доступу: www.nato.int/cps/uk/natolive/topics. 19. Шелест Г. "Вишеградська четвірка": у пошуках субрегіональної безпеки? / Г. Шелест, О. Полтораков // Режим доступу: www.od.niss.gov.ua/articles/449. 20. Україна та Вишеградська бойова група: разом до спільної безпеки // Режим доступу: www.radiosvoboda.org/content/articl... 14.06.2011.

Наталья Черная

СТРАНЫ ВИШЕГРАДСКОЙ ГРУППЫ И УКРАИНА: ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА

В статье проанализированы взаимоотношения стран Вишеградской группы с Украиной, а также выяснены ближайшие перспективы сотрудничества сторон в контексте современных геополитических вызовов.

Ключевые слова: Вишеградская группа, Украина, ЕС, интеграция, сотрудничество.

Nataliya Chorna

THE VISEGRAD GROUP COUNTRIES AND UKRAINE: EXPERIENCE AND PROSPECTS OF COOPERATION

The article analyzes the relationship between the Visegrad countries and Ukraine and clears up the nearest prospects of cooperation in the context of modern geopolitical challenges.

Key words: Visegrad Group, Ukraine, EU, integration, cooperation.